

ΕΤΕΡΩΝΥΜΑ

Γράφει ο Κώστας Καραμάρκος → <http://endeaneos.blogspot.com.au>

Μια αμερικανική πρόταση για τον 21ο αιώνα

Ο αμερικανός πανεπιστημιακός Walter Russell Mead, ειδικός σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και αρθρογράφος σε σημαντικά ΜΜΕ των Η.Π.Α., αυτοπροσδιορίζεται ως υποστηρικτής του Δημοκρατικού Κόμματος και του Barrack Obama.

Αυτός ο άνθρωπος, αρθρογραφώντας πριν περίπου 4 χρόνια στην ιστοσελίδα του έγκριτου περιοδικού «The American Interest», καταπάτησε με ένα ζήτημα που θεωρούσε κεφαλαιώδες για το μέλλον της χώρας του. Η αγωνία και η κριτική του Walter Russell Mead είχε να κάνει με το ρόλο των διανοουμένων στις Η.Π.Α. του 21ου αιώνα.

Για λόγους ενημέρωσης αλλά και προβληματισμού, μεταφέρω σήμερα περιληπτικά την επιχειρηματολογία του Mead για αυτό το θέμα.

Η Αμερική έχει όλα όσα χρειάζεται για να είναι επιτυχημένη στον 21ο αιώνα έγραφε, αλλά με μια εξαίρεση. Δεν έχει μια κριτική μάζα στοχαστών, αναλυτών και επιχειρηματιών πολιτικών (policy entrepreneurs).

Δεν είναι μονάχα η πολιτισμική μας αποδυνάμωση, το έλλειμμα, ή ο διεθνής ανταγωνισμός που με ανηπυχούν. Αυτό που με ανηπυχεί περισσότερο σήμερα, υποστήριζε ο Walter Russell Mead, είναι η κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι άνθρωποι που είναι οι φυσικοί ηγέτες της επόμενης αμερικανικής μεταμόρφωσης, οι διανοούμενοι και οι επαγγελματίες. Οι άνθρωποι αυτοί αντί να βλέπουν ευκαιρίες βλέπουν απειλές, αντί να βλέπουν την ελπίδα βλέπουν τον κίνδυνο, αντί να βλέπουν τις δυνατότητες της προόδου βλέπουν την αποδόμηση των πάντων, υποστήριζε ο αρθρογράφος.

Επιχειρηματολογώ σχηματικά, παραδέχονταν ο Walter Russell Mead στο σχετικό του άρθρο, αλλά νομίζω πως υπάρχουν τρεις μεγάλοι λόγοι που τόσο αμερικανοί διανοούμενοι σήμερα είναι τόσο οπισθοδρομικοί και αντιδραστικοί.

Ο πρώτος λόγος είναι ιδεολογικός.

Από τα τέλη του 19ου αιώνα, οι περισσότεροι διανοούμενοι έχουν ταυτοποιήσει την πρόοδο με την ενίσχυση του γραφειοκρατικού, του αναδιανεμητικού και του διοικητικού κράτους, που λειτουργεί υπέρ των συμφερόντων των πολλών, με τη συνδρομή των διανοουμένων και των ειδικών. Για να πάμε μπροστά πρέπει να προχωρήσουμε πιο πέρα από τις ιδέες και τους θεσμούς του προοδευτισμού του 20ου αιώνα, ισχυρίζονταν ο αμερικανός πανεπιστημιακός.

Για να πάει μπροστά η Αμερική η εξουσία πρέπει να πάει από τους γραφειοκράτες στους επιχειρηματίες, από το κράτος στην κοινωνία και από τους ειδικούς και τους επαγγελματίες στον ευρύτερο πληθυσμό. Το κράτος θα επιβιώσει αποκτώντας νέες ευθύνες αλλά και μειώνοντας τον γραφειοκρατικό-διοικητικό του ρόλο. Η εξουσία χρειάζεται να μεταφερθεί από το κέντρο στην περιφέρεια και σε τοπικό επίπεδο, οι δυνατότητες της τεχνολογίας πρέπει να αξιοποιηθούν, διευθετήσεις που στο παρελθόν ανήκαν στο πεδίο του κράτους πρέπει να αποδοθούν σε ιδιώτες.

Ο δεύτερος λόγος που οι αμερικανοί διανοούμενοι κοιτούν πίσω αντί για μπροστά, έχει σχέση με τα ταξικά τους συμφέροντα.

Οι περισσότεροι διανοούμενοι σήμερα, επιχειρηματολογούσε ο Mead, ζουν ακόμα σε μια οικονομία συντεχνιών. Οι επαγγελματίες: γιατροί, δικηγόροι, καθηγητές πανεπιστημίων, δημοσιογράφοι, εκπαιδευτικοί, είναι οργανωμένοι σήμερα με τρόπο που θυμίζει μεσαιωνικές συντεχνίες. Η ιδιότητα του μέλους είναι περιορισμένη, υπόκειται σε κανόνες, διασφαλίζει οικονομικά συμφέροντα. Η συντεχνιακή μέθοδος, η συντεχνία της γνώσης, μέσα από την οποία γίνεται η θεώρηση του κόσμου από τους σημερινούς αμερικανούς διανοούμενους, χρειάζεται να σπάσει από την τεχνολογική επανάσταση, όπως η βιομηχανική επανάσταση «έσπασε» τις σχετικές επαγγελματικές συντεχνίες

Ο Αμερικανός διανοητής Walter Russell Mead

ες εκείνων των καιρών, λέει ο Mead.

Χρειάζονται διαρθρωτικές αλλαγές στα επαγγέλματα της γνώσης, έγραφε. Οι συντεχνίες έτσι όπως λειτουργούν δεν είναι παραγωγικές για τους πολλούς, που πλέον χρειάζονται πιο μαζικές και πιο αποτελεσματικές υπηρεσίες. Ο τρόπος παραγωγής και διάθεσης των υπηρεσιών αυτών των επαγγελματιών χρειάζεται αυτοματισμούς και outsourcing. Οι υπηρεσίες της γνώσης, που κάποτε ήταν διαθέσιμες μόνο για τις κοινωνικές και οικονομικές ελίτ, χρειάζεται τώρα να γίνουν μαζικές. Η εξουσία και η εγκυρότητα των ειδικών αυτών των υπηρεσιών χρειάζεται πλέον να περάσουν στους καταναλωτές, έγραφε μια και οι άνθρωποι δεν επιθυμούν να είναι απλώς πιο πλούσιοι, επιθυμούν να είναι και πιο ισχυροί.

Ο τρίτος λόγος που οι σημερινοί αμερικανοί διανοούμενοι δεν συναντούν τις προσδοκίες των καιρών και της κοινωνίας τους, έχει να κάνει με την εκπαίδευσή τους.

Σύμφωνα με τον Walter Russell Mead, οι Η.Π.Α. έχουν πολλούς τεχνικούς και ειδικούς διανοούμενους, έχοντας «σχεδιάσει» ανάλογα και το εκπαιδευτικό και επαγγελματικό τους σύστημα. Σε μια σύνθετη και ταχύτατα μεταταλλασσόμενη κοινωνία όμως, αυτό που χρειάζεται είναι η ύπαρξη πολλών διανοουμένων με διπιστημονικές σπουδές που μπορούν

να συνθέσουν τη γνώση και να την επεξηγήσουν σε μεγάλα ακροατήρια. Πρέπει να βλέπουμε τη γνώση από τη σκοπιά της κοινωνίας και όχι από την οπτική γωνία των ειδικών, γράφει ο Mead.

Τέλος, κλείνοντας το άρθρο του υποστήριζε πως στις μέρες μας, πολλοί διανοούμενοι προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τη συζήτηση για το μέλλον των Η.Π.Α. με όρους αριστεράς και δεξιάς και όχι με όρους μέλλοντος και παρελθόντος. Υπάρχει πράγματι μια προοδευτική και μια συντηρητική άποψη για τις ριζοσπαστικές αλλαγές που χρειάζονται στη χώρα μας, στις βιομηχανίες της γνώσης, παραδέχονταν.

Όμως...

Οι άνθρωποι που επιθυμούν η κυβερνητική-κρατική προστασία να επεκταθεί σε όσο το δυνατόν περισσότερες κοινωνικές ομάδες, χρειάζεται να προβληματίζονται και με το πώς μπορεί να αλλάξει ριζοσπαστικά το κράτος, έτσι ώστε να γίνει πιο αποτελεσματικό, έχοντας μικρότερο κόστος λειτουργίας, έγραφε ο αμερικανός πανεπιστημιακός.

Μεγάλο κοινωνικό και πολιτικό εργασιόηρι οι Η.Π.Α., για ολόκληρη τη Δύση, συμπεριλαμβανόμενης και της Ελλάδας, ηπρουμένων των αναλογιών.